

نظرسنجی از دانش آموزان پیرامون درس آمادگی دفاعی*

مجری: محمد رضا ابن الدین حمیدی

فصلنامه مطالعات بسیج، سال ششم، شماره ۲۱ - ۲۰، پائیز و زمستان ۱۳۸۲

طرح مسئله

تجارب ۸ سال دفاع مقدس و وجود تهدیدات برای امنیت و هویت و موجودیت کشور، گویای این واقعیت است که وقوع جنگ می تواند به عنوان خطری جدی حاکمیت و امنیت ملی کشور را تهدید کند. از اینرو آمادگی دفاعی آحاد مردم برای مقابله با این تهدیدات می تواند در پیشگیری و کاهش این آسیب پذیرها مؤثر باشد. بر این اساس درس آمادگی دفاعی از جمله دروسی است که بنا به ضرورت آمادگی برای دفاع از کشور، جزء دروس دانش آموزان مقاطع راهنمایی و دبیرستان سراسر کشور قرار گرفته است. این درس برای پسران به عنوان دروس اجباری و برای دختران اختیاری می باشد.

آگاهی از نظرات دانش آموزان، میزان علاقه آنها اعم از دختر و پسر و همچنین میزان تناسب محتوای این درس با اهداف و نظرات دانش آموزان می تواند در ترسیم راههای توسعه این درس و رفع موانع احتمالی آن مؤثر گردد. این تحقیق تلاش دارد تا با آگاهی از نظرات دانش آموزان به طرح راه کارهای مناسب در جهت بهبود، تدوین و ارائه درس آمادگی دفاعی پرداخته شود.

* این پروژه در مرکز سنجش افکار سلزمان تحقیقات و مطالعات بسیج به اجرا در آمده است.

روش تحقیق

برای انجام این نظرسنجی در دو حیطه نظری و تجربی صورت گرفت. جامعه آماری این تحقیق، شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر کشور بود که تحت تعلیم درس آمادگی دفاعی قرار دارند و حداکثر یک سال از آموزش آنها سپری شده است. نمونه مورد بررسی به صورت خوشه‌ای - تصادفی بر گزیده و شامل استانهای تهران، سمنان، شیراز، خراسان، مازندران، آذربایجان غربی، خوزستان، سستان و بلوچستان و چهار محال بختیاری است. اطلاعات جمع‌آوری شده از ۱۹۲۰ دانش‌آموز که کدگذاری شده و اطلاعات آن استخراج و توسط رایانه توزیع فراوانی هر سؤال به همراه درصد فراوانی تجمعی آن (برای سؤالات رتبه‌ای) استخراج و مورد تحلیل قرار گرفت. در مرحله بعد جداول متقاطع بین متغیرهای مختلف به تناسب نیازهای شناسایی شده در مرحله اول (تحلیل جداول یک بُعدی توزیع فراوانی) معین و از رایانه دریافت گردید. تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست آمده از جداول دو بُعدی میزان و نحوه تأثیر هر متغیر را در ایجاد رغبت یا عدم آن نسبت به درس آمادگی دفاعی را معین کرد. در این تحقیق برای جمع‌آوری اطلاعات از تکنیک پرسشنامه استفاده شد و متغیرهای آن نوعاً از نوع تبیینی بود لذا اندازه‌گیری آن در قالب سؤالاتی که قبلاً روایی و پایایی آن سنجیده شده و اصلاح شده بود صورت گرفت.

نتایج تحقیق

نتایج این تحقیق نشان می‌دهد، درس آمادگی دفاعی در مجموع برای دانش‌آموزان درس جذابی محسوب می‌شود و تنها برای ۱۸ درصد از دانش‌آموزان جذابیت ندارد. پاسخگویان میزان کاربرد این درس را خیلی زیاد تا متوسط برشمرده‌اند و صرفاً ۱۹ درصد دانش‌آموزان این درس را کاربردی ندانسته‌اند. ۸۳ درصد پاسخگویان معتقدند، تدریس درس آمادگی دفاعی در هر شرایط ضرورت دارد و ۱۵ پاسخگویان معتقدند این درس صرفاً در هنگام جنگ تدریس شود. $\frac{2}{3}$ دانش‌آموزان حجم کتاب آمادگی دفاعی را مناسب، ۹ درصد کم و ۲۴ درصد پاسخگویان حجم کتاب را زیاد دانسته‌اند، ۸۵ درصد پاسخگویان محتوای درس آمادگی دفاعی را می‌پسندند و ۱۴

درصد آنان این عنوان را نپسندیده‌اند. بررسی نتایج تحقیق نشان دهنده آن است که اکثریت دانش آموزان ویژگیهای دانش نظامی، اخلاقی، قدرت بیان و انضباط ظاهری و قدرت بیان دبیران درس آمادگی دفاعی را در حد «خوب» و «عالی» می‌دانند. نقش درس آمادگی دفاعی در گرایش دانش‌آموزان به بسیج یکی دیگر از اهداف تحقیق بود. بر این اساس، نتایج گویای آن است که بیش از نیمی از پاسخگویان پس از گذراندن درس آمادگی دفاعی نظرشان در باره بسیج تغییر کرده و تغییر نظر در جهت مثبت‌تر شدن نظر آنان بوده است. این دانش‌آموزان اعلام داشته‌اند افزایش اطلاعاتشان پیرامون بسیج دلیل اصلی این تغییر بوده است. برگزاری اردوهای آموزش نظامی یکی از فصول درس آمادگی دفاعی است که ۸۹ درصد پاسخگویان با برگزاری این اردوها موافق هستند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی